

Odgovornost za ratne zločine

Misija OSCE-a u Bosni i Hercegovini prati i izvještava o postupcima u predmetima ratnih zločina, kako bi osigurala objektivnu i tačnu ocjenu sposobnosti pravosudnog sistema da krivično procesuiraju predmete na efikasan i brz način, u skladu sa standardima zaštite ljudskih prava. Misija također podržava pravosudni sistem u Bosni i Hercegovini u komunikaciji sa zajednicama, kako bi se povećala transparentnost i nivo informiranja javnosti u oblasti ratnih zločina i pravosuđa.

Procesuiranje ratnih zločina u Bosni i Hercegovini

Sudovi i tužilaštva u Bosni i Hercegovini (BiH) rade na predmetima ratnih zločina od kraja rata, koji je trajao od 1992. do 1995. godine. Novoosnovani Sud BiH i Tužilaštvo BiH su, u 2003. godini, dobili nadležnost nad ovim predmetima i značajan broj predmeta (više od stotinu) uspješno je procesuiran od 2005. godine, kada su te dvije institucije počele s radom. Osim toga, postupci u predmetima ratnih zločina još su u toku u većem broju sudova u entitetima i Brčko distriktu BiH, jer se zakonima i politikama, koje su na snazi u BiH, predviđa procesuiranje manje složenih predmeta pred pravosudnim organima u entitetima.

Misija OSCE-a u BiH je, od 2004. godine, pratila oko 200 postupaka u predmetima ratnih zločina, zločina protiv čovječnosti i genocida pred domaćim sudovima BiH. Glavni cilj Misije u ovoj oblasti je pružanje objektivne i tačne ocjene sposobnosti pravosudnog sistema da procesuiraju ove predmete na efikasan i brz način, u skladu sa standardima poštivanja ljudskih prava. Misija i dalje aktivno radi na skretanju pažnje na potrebu za jačanjem kapaciteta i efikasnosti sudova i tužilaštava u entitetima i na osiguravanju da institucije na državnom nivou i dalje dobijaju odgovarajuću podršku i resurse.

Državna strategija za rad na predmetima ratnih zločina

Trenutne procjene ukazuju na to da u BiH ima 1.300 neriješenih predmeta ratnih zločina, koji obuhvataju oko 8.000 osumnjičenih. Uz snažnu podršku Misije, izrađena je Državna strategija za procesuiranje predmeta ratnih zločina, s ciljem da pravosuđe u BiH uzme u rad ove neriješene predmete, te je usvojena u decembru 2008. godine. Tokom ovog procesa,

Misija je aktivno zagovarala uspostavu jasnog i efikasnog mehanizma za ustupanje manje složenih predmeta na entitete, kako bi se Sudu BiH i Tužilaštvu BiH omogućilo da se usredsrijeđe na najsloženije predmete.

Misija je, također, poduzela konkretne korake u pružanju podrške strateškom procesu, naprimjer, razvijanju Baze podataka nezavršenih predmeta – što je softversko pomagalo, koje će služiti kao centralizirana baza podataka za predmete ratnih zločina pred Tužilaštvom BiH i omogućiti "mapiranje", tj. objedinjavanje podataka i obima posla, što bi pomoglo određivanju broja i prirode predmeta pogodnih za procesuiranje. Zauzvrat, to će omogućiti određivanje prioriteta i odabir predmeta, koje je moguće krivično procesuirati, u skladu s kriterijima određenim u Državnoj strategiji za rad na predmetima ratnih zločina.

Uvođenje aktivnosti *outreacha* u vezi s procesuiranjem ratnih zločina

Nedostatak informacija dostupnih javnosti o pravosudnom sistemu BiH, uvjetovao je pogrešne predodžbe javnosti u vezi sa procesuiranjem ratnih zločina i sposobnostima domaćeg pravosuđa da postupa u ovim predmetima. Ovakva situacija doprinijela je porastu nepovjerenja građana prema pravosudnom sistemu, što za posljedicu ima nedostatak volje za suradnjom sa sudovima i tužilaštvima. Ovo je posebno problematično kada je u pitanju rad na rješavanju predmeta ratnih zločina i uspostavi potpune vladavine prava u BiH.

Kao dio napora, koji se ulažu u davanje podrške primjeni aktivnosti *outreacha* u sudovima i tužilaštvima, Misija redovno održava dijalog između aktera iz međunarodnih i domaćih pravosudnih sistema, uključujući predstavnike

MKSJ-a, Suda BiH, Tužilaštva BiH, sudije, tužioce, članove organizacija građanskog društva, te novinare. Ovi skupovi rezultiraju potrebnim i korisnim debatama o unapređenju transparentnosti, *outreachu* i podršci žrtvama i svjedocima. Misija, također, podržava projekte koje provode organizacije građanskog društva, čiji je cilj unapređenje razumijevanja i povjerenja javnosti u procesuiranje ratnih zločina u BiH.

Predmeti po Pravilu 11bis

U kontekstu Izlazne strategije Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju (MKSJ), MKSJ je ustupio šest predmeta sa deset optuženih iz Haga organima vlasti BiH, u skladu sa Pravilom 11bis Pravilnika o postupku i dokazima MKSJ-a (predmeti po Pravilu 11bis). U skladu sa zahtjevom Ureda Tužilaštva MKSJ-a, i u skladu sa svojim mandatom, Misija je prihvatila obavezu praćenja i izvještavanja o predmetima ustupljenim prema Pravilu 11bis.

Misija je podnijela Uredu Tužilaštva MKSJ-a oko 60 redovnih izvještaja o ovim predmetima, koji obuhvataju informacije o procesuiranju svakog pojedinog predmeta, te se usredsređuju na pitanja iz oblasti poštivanja prava optuženih osoba, kao i na pozitivne pomake, koji su učinjeni u ovom pogledu. Svi izvještaji prevedeni su na službene jezike BiH, te distribuirani domaćim predstavnicima vlasti i pravosuđa. Po završetku procesuiranja zadnjeg predmeta po Pravilu 11bis, 2011. godine, Misija je dala ocjenu da je rad na ovim predmetima pokazao sposobnost pravosudnog sistema BiH da procesuiraju predmete ratnih zločina na pravičan i efikasan način, bez obzira na neka problematična pitanja, na koja ukazuju izvještaji Misije.

Izgradnja kapaciteta i implementacija naslijeđa

Kako se rad na predmetima prema Pravilu 11bis postepeno smanjivao, Misija je provela i projekt pod nazivom: Izgradnja kapaciteta i implementacija naslijeđa. Cilj tog projekta bio je da se osigura da se stručne sposobnosti službenika u pravosuđu

unapređuju kroz koordinirane napore institucija za edukaciju. Projekt je imao u vidu stvarne potrebe službenika, u isto vrijeme osiguravajući da se poduzmu mjere za uspostavu mehanizma, koji će domaćim pravosudnim praktičarima, praktičarima MKSJ-a i onima iz država regije, omogućiti da tijesno surađuju jedni s drugima, na jedan koordiniran i održiv način.

U sklopu ovog projekta objavljena su tri tematska izvještaja o pitanjima u vezi sa procesuiranjem predmeta ratnih zločina u BiH (vidjeti ispod). U Sarajevu je, u 2009. godini, održana prva radionica o najboljim primjerima iz prakse u prenošenju znanja i izgradnji kapaciteta u procesuiranju predmeta ratnih zločina. Mada je ovaj projekt završen, Misija nastavlja surađivati s domaćim organima vlasti i praktičarima iz pravosuđa na pitanjima izgradnje kapaciteta i prenošenja znanja sa MKSJ-a, kroz projekt pod nazivom: Pravda i ratni zločini, koji finansira Evropska komisija, a zajedno su ga, od 2010. do 2011. godine, proveli MKSJ, Ured OSCE-a za demokratske institucije i ljudska prava i Međuregionalni institut Ujedinjenih naroda za istraživanje kriminala i pravde.

Tematski izvještaji o procesuiranju predmeta ratnih zločina

Misija je, u 2011. godini, objavila svoj najnoviji izvještaj pod nazivom: *Postizanje pravde u Bosni i Hercegovini: procesuiranje predmeta ratnih zločina od 2005. do 2010. godine*. U izvještaju se iznose rezultati praćenja sudskih postupaka protiv pojedinaca optuženih za genocid, zločine protiv čovječnosti i ratne zločine, kako na državnom, tako i na entitetskom nivou, između 2005. i 2010. godine. U njemu se razmatra u kojoj mjeri je pravni okvir za procesuiranje ratnih zločina doprinio postizanju pravde u ovim predmetima, kao i sveukupnoj efikasnosti pravosudnog sistema u BiH. U izvještaju se, također, razmatra napredak postignut u provedbi Državne strategije za rad na predmetima ratnih zločina. Izvještaj *Postizanje pravde u BiH* nastavlja se na prethodne javne izvještaje Misije o predmetima ratnih zločina u BiH, koji su dostupni na: www.oscebih.org.

Misija OSCE-a u Bosni i Hercegovini pomaže BiH u ispunjenju obaveza, koje je ona preuzela kao država članica OSCE-a, kao i u napredovanju ka ostvarenju svog deklariranog cilja pridruživanja evroatlantskim integracijama, tako što jača sigurnost i stabilnost, putem završetka izgradnje mira unutar daytonskog okvira, i razvija inkluzivni politički diskurs i demokratski odgovorne institucije koje poštuju raznolikost, promoviraju konsenzus i poštuju vladavinu prava. Misija ima sveobuhvatan i integriran pristup putem svog prisustva na terenu, što odslikava naglasak na razvijanju kohezivnih zajednica i na pravovremenoj identifikaciji prepreka napretku.